

חוברת תרגול – סודות הפריחה: מבשרי הסתיו והחצב

מהדורה למורה **עולים חדשים**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את החצב ומבשרי סתיו נוספים כתופעות עונתיות חוזרות בטבע
- לתרגל הבנת הנקרא, סידור רצף ואוצר מילים בהתאם לגיל
- לחזק מודעות לשמירה על פרחי בר ולכללי בטיחות בטיול
- להתאים את התרגול לאוכלוסיות שונות – עולים חדשים וחינוך מיוחד

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – מזהים ומכירים

- 1. א – ח
- 2. ב – באדמה
- 3. ב – לבן

חלק ב' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – נכון או לא נכון

- 1. נכון – בקיץ חם בחוץ, וחצבי שומר מים בתוך הבצל.
- 2. לא נכון – החצב רעיל ואסור לקטוף פרחי בר.

חלק ג' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – משלימים ומתאימים

- 1. לבנים
- 2. דבורה

חלק ד' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – מתאימים תמונה ומילה

- 1 – ה (פרח לבן וגבוה)
- 2 – ג (באה לשתות צוף)
- 3 – ד (נמצא מתחת לאדמה)
- 4 – ב (יורד בחורף)
- 5 – א (ירוק, יוצא לקראת החורף)

חלק ה' – פרק 2 • ב' עד ג': קוראים ומסדרים את מעגל החיים – הבנת הנקרא

- 1. ב – כי הוא פורח בסוף הקיץ ומודיע שהסתיו מגיע
- 2. ג – בבצל שמתחת לאדמה
- 3. ב – עמוד הפריחה
- 4. א – דבורים וצרעות

חלק ו' – פרק 2 • ב' עד ג': קוראים ומסדרים את מעגל החיים – אוצר מילים וסידור

- 1. בצל
- 2. אחרי

חלק ז' – פרק 2 • ב' עד ג': קוראים ומסדרים את מעגל החיים – התאמה וסידור שלבים

- 1 – ו (מחסן מים ומזון מתחת לאדמה)
- 2 – א (הגבעול הגבוה שעליו נפתחים הפרחים)
- 3 – ד (דבר שאנשים מספרים מדור לדור בלי הוכחה מדעית)
- 4 – ג (כינוי לחצב כי הוא מודיע שהקיץ נגמר)
- 5 – ב (לא קוטפים אותו, רק מסתכלים ומצלמים)
- 6 – ה (אסור לאכול או לשים בפה)

חלק ח' – פרק 3 • ד' עד ו': חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – זוכרים עובדות

- 1. א – לכרכום 3 אבקנים ולסתוונית 6
- 2. ב – חסידה לבנה
- 3. ב – בספטמבר

חלק ט' – פרק 3 • ד' עד ו': חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – נכון/לא נכון והתאמה

- 1. נכון – הוא מגיע מאזורים קרים בצפון בסתיו ונשאר בישראל עד החורף.
- 2. לא נכון – העלים יוצאים רק אחרי הפריחה, לקראת החורף.

חלק י׳ – פרק 3 • ד׳ עד ו׳: חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – מתאימים ומשלימים

- 1 – ד (עמוד פריחה גבוה ולבן בלי עלים)
- 2 – ו (פרחים ורודים-סגולים בצורת גביע)
- 3 – ב (פרח עם צלקות כתומות בולטות)
- 4 – א (עלים בצורת לב עם ציור כסוף)
- 5 – ג (כתר צהוב וריח חזק ומתוק)
- 6 – ה (מקור ורגליים אדומים)

חלק י״א – פרק 3 • ד׳ עד ו׳: חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – השלמת משפטים

1. רקפת
2. 3

חלק י״ב – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – התאמת מילים ומשמעות

- 1 – ג (הָעוֹנָה שֶׁמַּתְחִילָה אַחֲרֵי הַקַּיִץ)
- 2 – ד (הָעוֹנָה הַקָּרָה עִם גֶּשֶׁם)
- 3 – ה (יוֹרֵד מֵהֶעָנָן בְּחֹרֶף)
- 4 – ב (נִמְצָא בָּאֲדָמָה וְשׁוֹמֵר מַיִם וּמָזוֹן)
- 5 – א (חֶרֶק שֶׁשּׁוֹתֶה צוּף מֵהַפֶּרַח)

חלק י״ג – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – משלימים משפטים

1. חַם
2. גֶּשֶׁם
3. פּוֹרֵחַ
4. אֲדָמָה
5. דְּבוֹרָה

חלק י״ד – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – מבינים ויוצרים דו־שיח

1. נכון – דָּנָה שׁוֹאֶלֶת 'אֶפְשָׁר לִקְטֹף?' וְאַבִּי עוֹנֶה שֶׁלֹּא
2. לא נכון – אַבִּי אוֹמֵר שֶׁאָסוּר, כִּי זֶה פֶּרַח בָּר מוּגָן - רַק מִסְתַּכְּלִים וּמְצַלְּמִים

חלק ט״ו – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – כותבים בעצמנו

1. לדוגמה: אני רואה חצב לבן ועננים בשמים.
2. לדוגמה: ילד א: תראי חצב! אפשר לקטוף? ילד ב: לא, זה פרח בר מוגן.

חלק ט״ז – פרק 5 • חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון – מתאימים לקבוצה הנכונה

- 1 – ג (צמח)
- 2 – ד (צמח)
- 3 – א (ציפור)
- 4 – ו (ציפור)
- 5 – ב (מזג אוויר)
- 6 – ה (מזג אוויר)

חלק י״ז – פרק 5 • חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון – לוח בחירה והכנה לטיול

1. א – שמים כובע ולוקחים מים
2. א – לצלם את הפרח

חלק י״ח – פרק 5 • חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון – נכון או לא נכון וכתיבה

1. לא נכון – פרחי בר רבים מוגנים, ולכן רק מסתכלים ומצלמים.
2. נכון – כשממיינים תמונות לומדים להבדיל בין סוגים שונים של דברים בטבע.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזכירה שם של צמח או ציפור וסימן זיהוי אחד לפחות מתוך הטבלה
- תשובה טובה כוללת שניים מתוך: ללכת עם מבוגר, לא לקטוף, לא לטעום, לשמור מרחק מדבורים
- תשובה טובה מראה הבנה שעובדה מדעית נבדקה ואמונה עממית היא סיפור שעובר מדור לדור בלי הוכחה

טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני כמה שיעורים – שיעור אחד לכל פרק, עם יציאה קצרה לחצר בין הפרקים
- לתלמידים בגן ובכיתה א׳ מומלץ להקריא את הטקסטים בקול ולהשאיר את הכתיבה למינימום
- בחינוך מיוחד אפשר להגדיל את התמונות, לעבוד צעד אחד בכל פעם ולהשתמש בלוח בחירה מהאתר
- לעולים חדשים כדאי לשלב הקראה חוזרת של המילים המנוקדות לפני מילוי התרגילים

חוברת תרגול – סודות הפריחה: מבשרי הסתיו והחצב

סודות הפריחה: מגלים, משחקים ויוצרים

· עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – גן עד א׳: מגלים את החצב
2. פרק 2 – ב׳ עד ג׳: קוראים ומסדרים את מעגל החיים
3. פרק 3 – ד׳ עד ו׳: חוקרים ומשווים מבשרי סתיו
4. פרק 4 – עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו
5. פרק 5 – חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון
6. פרק 6 – טיול תצפית ותעודת חוקר/ת (לכל הרמות)

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – סודות הפריחה: מבשרי הסתיו והחצב

חוברת התלמיד/ה · עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

פותחים כל פעם פרק אחד. עושים לאט. אם קשה – מסתכלים בתמונה ומנסים שוב.

📖 מילון קטן:

חצב	צמח עם בצל גדול באדמה, פורח בסוף הקיץ בלי עלים
מבשר סתיו	צמח או ציפור שמופיעים ומודיעים שהסתיו מגיע
בצל	חלק של הצמח מתחת לאדמה ששומר מים ומזון
מעגל חיים	סדר השלבים שצמח עובר שוב ושוב, משנה לשנה
אמונה עממית	דבר שאנשים מספרים מדור לדור, בלי הוכחה מדעית
צמח מוגן	צמח בר שהחוק אוסר לקטוף או לפגוע בו
מאביק	חרק כמו דבורה שעוזר לפרח להפוך לפרי עם זרעים
גיאופיט	צמח עם איבר אגירה (כמו בצל) מתחת לאדמה
ציפור נודדת	ציפור שעפה למקום אחר בעונה מסוימת, כמו החסידה

1 חלק א' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – מזהים ומכירים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה האות הראשונה במילה חצב?

א) ח ב) ע ג) ש ד) ג

2. איפה נמצא הבצל של חצבי בקיץ?

א) בעץ ב) באדמה ג) בשמיים ד) בים

3. איזה צבע יש לפרחי החצב?

א) אדום ב) לבן ג) כחול ד) ירוק

2 חלק ב' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	חֲצַבִּי יָשֵׁן כל הקיץ בתוך הבצל.	☐	☐
2	אפשר לקטוף ולטעום פרחי חצב.	☐	☐

3 חלק ג' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – משלימים ומתאימים

השלימו את המילה החסרה.

1. בסוף הקיץ חצבי מוציא גבעול ארוך, ועליו פרחים _____ .

2. מי באה לשתות צוף מהפרחים? ה _____ באה לבקר.

4 חלק ד' – פרק 1 • גן עד א': מגלים את החצב – מתאימים תמונה ומילה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. חָצָב	___	**א.** ירוק, יוצא לקראת החורף
2. דְּבוֹרָה	___	**ב.** יורד בחורף
3. בָּצָל	___	**ג.** באה לשתות צוף
4. גֶּשֶׁם	___	**ד.** נמצא מתחת לאדמה
5. עָלֶה	___	**ה.** פרח לבן וגבוה

5 חלק ה' – פרק 2 • ב' עד ג': קוראים ומסדרים את מעגל החיים – הבנת הנקרא

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי החצב פורח ומה זה אומר?

א) כי הוא פורח באביב ב) כי הוא פורח בסוף הקיץ ומודיע שהסתיו מגיע ג) כי יש לו עלים בקיץ

ד) כי הוא גדל רק בגינות

2. איפה נמצא המחסן של החצב?

א) בפרחים ב) בעלים ג) בבצל שמתחת לאדמה ד) בזרעים

3. מה מופיע ראשון אצל החצב?

א) העלים ב) עמוד הפריחה ג) הבצל החדש ד) הפירות

4. מי מבקר את פרחי החצב?

א) דבורים וצרעות ב) ציפורים ג) נחשים ד) חתולים

6 חלק ו' – פרק 2 • ב' עד ג': קוראים ומסדרים את מעגל החיים – אוצר מילים וסידור

השלימו את המילה החסרה.

1. לחצב יש _____ גדול מתחת לאדמה שבו הוא שומר מים ומזון.

2. העלים הירוקים של החצב מופיעים _____ הפריחה, לקראת החורף.

7 חלק ז' – פרק 2 • ב' עד ג': קוראים ומסדרים את מעגל החיים – התאמה וסידור שלבים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. בצל	___	**א.** הגבעול הגבוה שעליו נפתחים הפרחים
2. עמוד פריחה	___	**ב.** לא קוטפים אותו, רק מסתכלים ומצלמים

3. אמונה עממית	____	**ג.** כינוי לחצב כי הוא מודיע שהקיץ נגמר
4. מבשר הסתיו	____	**ד.** דבר שאנשים מספרים מדור לדור בלי הוכחה מדעית
5. פרח בר	____	**ה.** אסור לאכול או לשים בפה
6. רעיל	____	**ו.** מחסן מים ומזון מתחת לאדמה

8 חלק ח' – פרק 3 • ד' עד ו': חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – זוכרים עובדות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לכרכום יש 3 אבקנים, לסתוונית יש 6 – איזו טענה נכונה?

א) לכרכום 3 אבקנים ולסתוונית 6 ב) לסתוונית 3 אבקנים ולכרכום 6 ג) אין הבדל כלל

ד) לשניהם אין אבקנים

2. איזו ציפור נודדת מעל ישראל בסתיו?

א) נחליאלי לבן ב) חסידה לבנה ג) רקפת מצויה ד) כרכום

3. באיזה חודש פורח החצב הכי הרבה?

א) ביולי ב) בספטמבר ג) בדצמבר ד) באפריל

9 חלק ט' – פרק 3 • ד' עד ו': חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – נכון/לא נכון והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הנחליאלי הלבן מגיע לישראל בסתיו ונשאר כל החורף.	☐	☐
2	לחצב יש עלים ירוקים בזמן שהוא פורח.	☐	☐

10 חלק י' – פרק 3 • ד' עד ו': חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – מתאימים ומשלימים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. חצב מצוי	____	**א.** עלים בצורת לב עם ציור כסוף
2. סתוונית	____	**ב.** פרח עם צלקות כתומות בולטות
3. כרכום	____	**ג.** כתר צהוב וריח חזק ומתוק
4. רקפת מצויה	____	**ד.** עמוד פריחה גבוה ולבן בלי עלים
5. נרקיס מצוי	____	**ה.** מקור ורגליים אדומים
6. חסידה לבנה	____	**ו.** פרחים ורודים-סגולים בצורת גביע

11 חלק י"א – פרק 3 • ד' עד ו': חוקרים ומשווים מבשרי סתיו – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. ה _____ גדלה בין סלעים ועליה בצורת לב עם ציור כסוף.

2. לכרכום יש _____ אבקנים, ולסתוונית יש שישה.

12 חלק י״ב – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – התאמת מילים ומשמעות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. סְתָו	___	**א.** חֶרֶק שֶׁשּׁוֹתָה צוּף מֵהַפֶּרַח
2. חֹרֶף	___	**ב.** נִמְצָא בָּאֲדָמָה וְשׁוֹמֵר מַיִם וּמָזוֹן
3. גֶּשֶׁם	___	**ג.** הָעוֹנָה שֶׁמַּתְחִילָה אַחֲרֵי הַקַּיִץ
4. בָּצָל	___	**ד.** הָעוֹנָה הַקָּרָה עִם גֶּשֶׁם
5. דְּבוֹרָה	___	**ה.** יוֹרֵד מֵהֶעָנָן בַּחֹרֶף

13 חלק י״ג – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – משלימים משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. בַּקַּיִץ _____ .

2. בַּחֹרֶף יוֹרֵד _____ .

3. הֶחָצָב _____ בְּסוֹף הַקַּיִץ.

4. הַבָּצָל נִמְצָא בְּ _____ .

5. הַ _____ שׁוֹתָה צוּף מֵהַפֶּרַח.

14 חלק י״ד – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – מבינים ויוצרים דו־שיח

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בַּדּוּ־שִׂיחַ, דָּנָה שׁוֹאֶלֶת אֶת אַבִּי אִם אֶפְשָׁר לִקְטֹף אֶת הֶחָצָב	☐	☐
2	אַבִּי אוֹמֵר שֶׁמֻּתָּר לִקְטֹף כִּי זֶה רַק פֶּרַח אֶחָד	☐	☐

15 חלק ט״ו – פרק 4 • עברית לעולים חדשים: מילות הסתיו – כותבים בעצמנו

ענו בקצרה.

1. כִּתְבוּ מִשְׁפָּט קָצָר: מָה רוֹאִים בַּסִּתָו בַּטִּיּוּל? (הִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּמִלָּה אַחַת מֵרְשִׁימַת מִלּוֹת הַסִּתָו)

2. כִּתְבוּ דּוּ־שִׂיחַ קָצָר שֶׁל שְׁתֵּי שׁוּרוֹת בֵּין שְׁנֵי יְלָדִים שֶׁרוֹאִים חָצָב בַּטִּיּוּל (הִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּמִּלִּים: חָצָב, לִקְטֹף)

16 חלק ט״ז – פרק 5 • חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון – מתאימים לקבוצה הנכונה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. חצב	____	**א.** ציפור
2. רקפת	____	**ב.** מזג אוויר
3. חסידה	____	**ג.** צמח
4. נחליאלי	____	**ד.** צמח
5. גשם	____	**ה.** מזג אוויר
6. שמש	____	**ו.** ציפור

17 חלק י״ז – פרק 5 • חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון – לוח בחירה והכנה לטיול

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה חשוב לעשות לפני טיול?

(א) שמים כובע ולוקחים מים (ב) קוטפים פרחים (ג) טועמים צמחים (ד) רצים לבד רחוק

2. מה אפשר לעשות בלי לגעת בפרח?

(א) לצלם את הפרח (ב) לקטוף את הפרח (ג) לטעום את הפרח (ד) להתעלם ולעזוב

18 חלק י״ח – פרק 5 • חינוך מיוחד: צעד אחר צעד ומיון – נכון או לא נכון וכתיבה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מותר לקטוף פרחי בר בטיול.	☐	☐
2	מיון תמונות עוזר לנו להבין אם דבר הוא צמח, ציפור או מזג אוויר.	☐	☐

כרטיס יציאה

תן/י דוגמה אחת למבשר סתיו ותסביר/י איך מזהים אותו

מהם שני כללים חשובים שצריך לזכור כשיוצאים לטיול תצפית?

מה ההבדל בין עובדה מדעית לאמונה עממית, לפי מה שלמדנו על החצב?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀